

Korona-arki on ollut päiväkodeissa sekavaa ja yhteinen linja puuttuu

Varhaiskasvatushenkilöstö työskentelee normiaikanakin etulinjassa vastaanottamassa liikkeellä olevat virukset.

Suomen Lastenhoitoalan Liiton jäsenilleen tekemässä koronakyselyssä nousi selkeästi esiin neljä asiaa:

- ohjeistus kuinka toimitaan, on kovin sekavaa ja yhteistä linjaa ei ole. Riskiryhmiin kuuluvat mukana pääsääntöisesti aivan normaalisti
- henkilöstöä ihmetytti jatkuva ohjeiden muuttuminen
- hyvän esimiehen roolin tärkeys korostunut
- tässä kriisitilanteessa on voitu toimia lapsilähtöisesti, on pystytty kuulemaan herkällä korvalla lapsilta tulevat keskustelualoitteet ja reagoimaan niihin.

Toimintaohjeet sekavia

Käytännöt, kuinka toimitaan, ovat vaihdelleet suuresti. Osa vastaajista kertoi, että korona-aika ei ole tuonut mitään muutoksia riskiryhmiin kuuluvien työhön tai työnkuviin. Toki on myös paikkoja, joissa löydettiin korvaavia töitä erilaisten järjestelyjen avulla. Näitä ovat olleet esim. vanhusten soittorngit tai erilaiset siivous- ja järjestelytyöt päiväkodilla. Lomia ja palkattomia vapaita suositeltiin pidettäväksi, myös lomautuksia on käytetty riskiryhmään kuuluvilla. Valtaosa vastaajista kertoi, että riskiryhmiin kuuluvia ei ole huomioitu millään tapaa.

Vastaajista yli puolet oli sitä mieltä, että työntekijöitä ei ole informoitu riittävästi. Tiedottamisen on koettu olevan sekavaa, ohjeita on tullut monelta taholta ja ne eivät ole aina olleet toisiaan tukevia. Suojahanskat ja käsidesi ovat olleet ainoita

työntekijöiden käytettävissä olleita suojaimia. Lastenhoitajien hygieniaoosaaminen on ollut isossa ja merkittävässä roolissa.

Muutokset

Selkeimmät hygieniaoheistuksessa tapahtuneet muutokset koskivat käsihygienian tehostamista. Kädet kuivataan aina kertakäyttöpapereihin ja käsidesin käyttöä lisättiin. Myös vanhempien kulkemisessa päiväkodin sisätiloissa oli kiinnitetty huomioita niin, että esim. eteistiloja pidemmälle ei vanhemmilla ollut asiaa. Pintojen desinfiointiin kiinnitettiin enemmän huomioita. Sekä lasten, että henkilöstön pieniinkin flunssaoireisiin reagoitiin nopeammin, ohjaten kotiin matalalla kynnyksellä. Lelujen desinfiointia on tehty enemmän ja esil-

lä olevia leluja vähennetty, myöskään oman lelun päiviä ei tässä tilanteessa ole ollut. Ryhmistä toisiin liikkumista vähennetty ja ylimääräisiä vieraita ei ole saanut päiväkodin sisätiloihin tulla. Ruokailutilanteissa lapset eivät enää annostelee itse ruokaansa, vaan se on siirtynyt henkilöstön tehtäväksi. Myös turvavälit on huomioitu ruokailutilanteissa ja ruokailutilanteita on porrastettu mahdollisuuksien mukaan tai on siirrytty ruokailemaan ruokasalista omiin ryhmätiloihin.

Henkilöstön työvaateohjeistukseen ei ole juurikaan tullut muutosta. Henkilöstöä on kehoitettu vaihtamaan vaatteet kotiin mennessä. Vastaajat kokivat, että entistä enemmän omat vaatteet kuluivat tässä tilanteessa, silti juuri kukaan ei ole saanut päiväkodissa työnantajan tarjoamaa suojavaateetusta. Ihmetystä vastaajissa herätti kuitenkin se, että siivouksen tehostaminen oli useissa paikoissa hyvin vähäistä tai sitä ei ollut ollenkaan.

Siirrot toisiin tehtäviin

Vastaajista 44,3% kertoi, että henkilöstöä oli kriisin seurauksensa siirretty toisiin tehtäviin tai toimialoille. Näihin liittyviä kartoituksia oli tekeillä ja varsin yleistä oli, että lähihoitaja-koulutuksen saaneita siirrettiin vanhuspuolelle tai kotihoitoon. Myös resurssipooleihin oli ilmoitauduttu. Lähes puolet vastaajista kertoi, että mahdolliset siirrot on toteutettu vapaaehtoisesti. Tosin moni totesi, että ellei siirry vapaaehtoisesti, niin sitten määrätään. Vastaajista puolet kertoi, että henkilöstöä on lomautettu tai lomautusuhka on olemassa. Yt-neuvottelut ovat useassa paikkaan alkaneet ja tilanne elää koko ajan. Tunteukset ovat olleet stressaavat ja pinaavat, koska asiasta on niin paljon epävarmuutta. Tämän koettiin kiristävän kaikkien pinnaa, työmotivaatio kärsii ja aiheuttaa eripuraa ja eriarvoisuutta. Toimeentulo ja taloudellinen pärjääminen lomautettuna olivat mahdollisen lomautuksen suurimmat huolenaiheet. Eräs vastaaja totesi: ”Ahdistaa. Rahat ei riitä muutenkaan.” Moni koki myös, että lomautuksen hyvä puoli on se, että on helpompi turvata oma terveys.

Kesäajan toiminta ja lomat

Huhtikuun lopussa oli harvalla vielä tietoa, kuinka kesän lomat järjestyvät. Myös mahdolliset lomautukset sotkevat vuosilomakuvioita. Tilanne kesän lomien ja toiminnan suhteen koettiin sekavana: ”Yksi

päivä sanotaan yhtä ja toisena toista.” Vastauksia ei saa, tiedotus on huonoa. Päiväkoteja yhdistetään edellisten vuosien tapaan. Lomia joudutaan pitämään jo toukokuussa. Anottuja kesälomia on ilmoitettu muutettavan johtajan toimesta yksipuolisesti.

”Henkilökuntaa heitellään paikasta toiseen. Kontaktit lisääntyvät koko ajan, vaikka pitäisi minimoida!” Vastauksista kävi ilmi myös niitä, joissa ei nyt tilanteen takia päiväkoteja kesäaikaan yhdistetä.

Mahdollisuus etätöihin

Lapsia on mahdotonta hoitaa etänä, oli työpaikkana sitten päiväkotiki tai sairaala. Uusien työjärjestelyjen takia, on pienellä osalla vastaajista ollut mahdollisuus tehdä työtä etänä tässä tilanteessa. Pääsääntöisesti ne ovat kuitenkin olleet lyhytaikaisia tehtäviä, esim. ammattikirjallisuuteen tutustumista tai verkkokoulutuksien seuraamista. Vastauksissa koettiin epäreiluksi se, että kaikille ei kuitenkaan annettu yhtäläisesti mahdollisuutta tehdä etätöitä. Päiväkodeissa etätöimahdollisuus on useasti annettu vain johtajille tai varhaiskasvatuksen opettaja on tehnyt kirjallisia töitä tai käyttänyt sak-aikaa etätöinä.

Nollatolenranssi – vanhempien suhtautuminen

Pääsääntöisesti vanhemmat ovat suhtautuneet ymmärtäväisesti siihen, että lapsia ei ole saanut viedä hoitoon nuhaisena tai muutoin puolikuntoisena. Tilanteesta on keskusteltu vanhempien kanssa, mutta on myös vanhempia, jotka ovat asiaa vähätelleet, etenkin kriisin alkuaikoina. Tilannetta on vaikeuttanut se, että vanhempien vaikea tehdä etätöitä kotona, jos lapsi ei ole voinut mennä päiväkotiiin. Alkuun lapsia pidettiin enemmän kotona vanhempien tehdessä etätöitä, mutta arjessa näyttäytyneiden ongelmien myötä, osa lapsista on palannut päiväkotiiin.

Normaali arki ja turvallinen päivärytmi

Lapsille on korostettu tilanteen vaatimaa tehostettua hygieniää ja käsienspesun tärkeyttä laulujen, yhteisten juttelujen, kirjojen, lääkärileikkien ja toiminnan ohjauksen myötä. Kysymyksiin on vastattu lapsen ikä huomioiden, sitä mukaa kun kysymyksiä on esitetty. Asiaa on käsitelty rauhallisesti ja lapsilähtöisesti, ilman pelottelua. On koettu tärkeäksi,

että lapsi tuntee olonsa turvalliseksi. Keskusteltu on mm. siitä miksi kavereita tai isovanhempia ei voi tavata. Lasten keskustelualoitteet on kuultu herkällä korvalla. Olipa vastauksissa myös maininta, ”Meitä suurin piirtein kielletty puhumasta lapsille koronasta. Kaiken pitäisi olla niin kuin ennenkin. Ei saa näkyä lapsille mitenkään.”

Lasten toiveita on voitu ottaa enemmän huomioon ja esim. retkiä luontoon on tehty enemmän. Ulkoilua on myös siksi lisätty, jotta lapset jaksaisivat paremmin illan kotona. Toiminta, arkirytmii ja rutiiinit on pyritty pitämään tuttuina ja turvallisina.

Muutos entiseen on lasten kannalta kuitenkin positiivinen. Nyt kun lapsia on ollut läsnä vähemmän ja tilaa enemmän, heidän ajatuksensa ja toiveensa toiminnan suhteen on ollut helpommin toteutettavissa. Lasten osallisuus on kasvanut siis hurjasti. ”Lapset ovat suunnitelleet esityksiä ja niistä on saanut nauttia päivittäin. Aina on ollut aikaa vielä yhdelle tanssiesitykselle, koska kiirettä ei ole ollut normiarkeen verrattuna. Askarteluprojekteihin on voinut käyttää enemmän aikaa, materiaaleja ja luovuutta.”

Pienten ryhmässä esim. pukemisen opetteluun on voinut nyt satsata, on ollut aikaa vierellä oloon ja kannustamiseen entistä enemmän. Pedagogiseen dokumentointiin on nyt ollut aikaa, samoin keskusteluun lapsista ja ryhmän toiminnasta. Kotona olevia lapsiakaan ei ole unohdettu, vaan heihin on pidetty yhteyttä lukuisin eri tavoin: soittaen, WhatsApilla, kaverikirjeillä, videoterveisiä lähettämällä, laittamalla kuvia toiminnasta Instagramiin jne. Koteihin on lähetetty toiminta- ja askarteluvinkkejä ja päiväkodin ikkunoihin laitettu puuhavinkkejä, esim. kuvasuun-

nistusta, ulkojumppaa, loruja, lauluja jne. Eräässä päiväkodissa on ollut tarjolla myös ulkoilutusapua kotona oleville lapsille. Myös Wilmat, Helmet, Daisy ja Päikyt, Muksu- ja Tenavanetit ja muut vastaavat sovellukset ovat olleet yhteydenpidon kanavina kotona oleviin lapsiin ja vanhempiin. Myös näitä vastauksia oli, että kotona oleviin lapsiin ei ollut pidetty mitään yhteyttä.

Tukea tarvitsevat lapset ja perheet

Vastaajilla oli huoli tukea tarvitsevien lasten ja perheiden pärjäämisestä. Hätää herätti myös se, kuinka tilanne etenee ja purkautuu. Onko tuen tarve jatkossa entistä suurempi ja pystytäänkö tarvittavia tukitoimia tarjoamaan?

Kysyttäessä pystytäänkö mielestäsi haasteellisissa elämäntilanteissa olevia perheitä ja tukea tarvitsevia lapsia auttamaan riittävästi tässä tilanteessa, valitettavan paljon vastauksena oli, että ei pystytä. Toisaalta niille lapsille, jotka olivat päiväkodissa, oli nyt helpompaa antaa aikaa ja tukea, koska lapsiryhmät olivat pienemmät.

Perheen oma aktiivisuus on isossa roolissa ja kyky ottaa apua vastaan. Perhetyötä on lisätty ja perheitä kuunnellaan herkällä korvalla. ”Monilla vanhemmilla selkeä puhumisen ja jakamisen tarve, heitä on helppo tukea ja antaa vinkkejäkin, miten helpottaa haasteellista etätö-kotityö-lapset yhtälöä.”

”Vakavammat ahdingot jäänevät piiloon.”

”Olen huolissani niistä, jotka eivät keskustele asiasta.”

Esimiehen tuki

Reilu puolet vastaajista, 54,5 % koki saaneensa esimieheltä riittävästi tukea. Tuen saantia on vaikeuttanut vastaajien mielestä kaikille äkillinen ja outo tilanne, johon ei ole osattu varautua. Ohjeistus on ollut monin paikoin sekavaa, eikä siihen ole pystynyt luottamaan tai se on muuttunut vähän väliä. Esimiehen etänä tekemä työ on lisännyt tunnetta, että tukea olisi kaivattu enemmän. Hyvä esimies on ollut kullannarvoinen vaikeassa tilanteessa. Viikoittaiset infot, tsemppiviestit, rauhallinen suhtautuminen, kannustaminen ja kiittäminen ovat auttaneet jaksamaan vaikeana aikana.

Omat tuntemukset

Kyselystä selvisi, että vaikka on paljon epäietoisuutta ja epäselviä asioita, siitä huolimatta hyvällä fiiliksellä mennään, asioista paljon keskustellen. Kukaan ei tiedä mihin olemme menossa, joten toinen toisiamme tukien tästä selvitään. SLaL ja Tehy saivat kiitosta ajantasaisen tiedon jakamisesta. Toivottavasti huonojen seurausten lisäksi myös jotain hyvää, vaikka esim. yhteisöllisyyden tuntu ja toinen toistemme työn arvostus. Tässä on ollut tilaisuus luoda uusia hyviä käytäntöjä ja toivottavasti ne jäävät arkeen vielä koronan jälkeenkin.

Suvi Kettumäki

Karoliina Seppänen

Samuli Ranta

TVK-Blogi avattiin toukokuussa 2018 tarkoituksena tuoda varhaiskasvatuksen ammattilaisten, asiantuntijoiden, päättäjien sekä muiden alasta kiinnostuneiden tietoon varhaiskasvatukseen liittyvää tutkimustietoa.

Olemme blogillamme saavuttaneet lähes 100 000 varhaiskasvatuksesta kiinnostunutta lukijaa.

Haluamme tuoda tutkitun tiedon mahdollisimman helpossa muodossa kaikkien saataville, jotta tutkittu tieto tulisi hyödynnettyä, niin työyhteisöissä kuin päättäjienkin toimissa.

Blogimme julkaisut ovat tutkimuspohjaisia kirjoituksia ja syntyvät alamme asiantuntijoiden kynävarresta. Vierailijoina meillä on väitöskirjantekijöitä, tutkijoita ja muita varhaiskasvatuksen ammattilaisia.

Jaamme Tutkittua varhaiskasvatuksesta -blogissa varhaiskasvatusalan tutkittua tietoa ja blogi toimii työkaluna jokaiselle varhaiskasvatuksen ammattilaiselle. Tavoitteenamme on inspiroida jokainen varhaiskasvatuksen ammattilainen kehittämään itseään työssään.

Työryhmä:

Suvi Kettumäki
KM, hoitovapaalla oleva varhaiskasvatuksen opettaja, varajohtaja

Samuli Ranta
KM, väitöskirjatutkija, varhaiskasvatuksen opettaja

Karoliina Seppänen
KM, VEO-opiskelija, varhaiskasvatuksen freelance kouluttaja

Yhteystiedot:

tutkittuavarhaiskasvatuksesta@gmail.com,
tutkittuavarhaiskasvatuksesta.com,
facebook.fi/tutkittuavarhaiskasvatuksesta